

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Димитър Любенов Тюлеков

Правно-исторически факултет при Югозападен университет „Неофит Рилски“ –
Благоевград, хабилитиран в професионално направление 2.2. История и археология
(История на България)

за

присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление
2.2. История и археология на **Антон Георгиев Венев**, с тема на дисертационния труд
**„Регионалните политики на социализма в България и Югославия: регионите на
Кюстендил и Куманово, 1948-1963 г.“**

Настоящият дисертационен труд илюстрира взаимната зависимост на резултатите от научно-изследователската дейност с подсъзнателното наслагване на познанието за родния край, с първите спомени на очевидци, водените инцидентни срещи и разговори в пограничната територия на региона Куманово и не на последно място с богатия житейски опит на колегата Антон Венев. В навечерието на своята 50 годишнина той има трудов стаж на библиотекар, учител, търговски и промишлен работник, както и делови задължения на икономически емигрант в Испания. Независимо от разнообразното си житейско поприще докторант Венев остава верен на задълбоченото си отношение към родната наука и на интелектуалната си любознателност спрямо неслучайно избраната тема.

Доказателствата са в неговата професионална биография: бакалавър по история с диплома от Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, магистър в програмата „Европейски югоизток“ при Софийски университет „Св. Климент Охридски“, както и кратковременни специализации

в Армения и Азербайджан, рамкирани от приключилата докторантска програма

Важното е, че колегата Антон Венев от 2011 г. до настоящия момент е утвърден експерт при изпълнение на задълженията си от функционалната характеристика на уредник „Нова и най-нова история“ към Регионален исторически музей – Кюстендил. Изводът се утвърждава и от наличните библиографски сведения за неговата публикационна дейност.

Представеният дисертационен труд от 476 с., структуриран в увод, пет глави, заключение и приложна част, заедно с автореферата и останалите изискуеми материали са според утвърдените национални стандарти за провеждане на настоящата открита защита.

Първата глава има въвеждащ характер, защото поставя ударението върху историческата обусловеност на българския и югославски вариант на социалистическо развитие. Следващите две глави конкретизират в сравнително-съпоставителен план административното, политическото, градоустройственото и индустриално развитие на Кюстендилски и Кумановски регион. Последните две глави, четвърта и пета са посветени на преобразуванията в аграрната сфера, върху образователната политика и за настъпилите следвоенни обществените промени, произтичащи до голяма степен от международните реалности на един идейно-политически разделен свят.

За изследователската аналитичност и тематична пълнота определящо значение имат въведените малко известни и непубликувани извори, съхранявани в 4 фонда от централни архивохранилища, общо 20 фонда от Държавен архив – Кюстендил, както и 7 фонда от Република Северна Македония. Авторът е дал прегледен израз на част от защитените си изводи чрез общо 32 таблици.

С оглед бъдещото професионално развитие на колегата Венев би било добре да поставя за размисъл следните препоръки и бележки:

Определящо за всички теми от сравнително-съпоставителен характер е да бъдат анализирани в техния по-широк научно-исторически контекст. Това е времето, когато и в двете страни се води македонистка политика, но с различни мотиви и нагласи. Уточненията на понятията „Македония, македонски историци, Вардарска Македония, Народна Република Македония и т.н. поради опитите на Скопие да монополизира и догматизира географското наименование никога не са излишни. Ето защо текстът, анализиращ данните от таблици 6 и 7 издава непознаване на истинската страна в развитието на управленческите процеси след 1956 г.

Благодатна бъдеща тема е политиката на светските власти в двете съседни държави спрямо Рилския манастир и трите св. обители, чиито патрони са православните отци св. Прохор Пшински, св. Гаврил Лесновски и св. Йоаким Осоговски. Добре е да се знае, че посочените предприятия „Велилак“ и „Горхим“ са част от национализираното и обезличено риломанастирско стопанство.

При издаването на труда е добре да се редактират многобройните бележки под линия. Да се има предвид, че българската войска има исторически принос за разгрома на довчерашните си съюзници и за освобождение на днешната Република Северна Македония. Въпросът за политическото насилие е също не маловажен. Разбира се има и други теми, които вече стоят в ползрението на автора.

Поставените в увода цел, задачи, избрана методика и въведената в научен оборот изворова база придават завършен характер на научния труд, който е добра възможност за обогатяване на историческото ни самопознание и осветляване многоликия живот на съседния Кумановски регион, част от

Вардарска Македония, влизаща в състава на тогавашната Социалистическа Федеративна Република Югославия.

Окончателното ми мнение за дисертационния труд е положително и като член на Научно жури гласувам „ЗА“ образователната и научна степен „доктор“ да бъде присъдена на автора Антон Георгиев Венев.

доц. д-р Димитър Л. Тюлеков

Благоевград, 18 юни 2025 г.

OPINION

by

Assoc. Prof. Dr. Dimitar Lyubenov Tyulekov

Faculty of Law and History at the South-West University "Neofit Rilski" -
Blagoevgrad, habilitated in professional field 2.2. History and Archaeology
(History of Bulgaria)

on

awarding the educational and scientific degree "doctor" in professional field
2.2. History and Archaeology to **Anton Georgiev Venev**, with the topic of the
dissertation **"Regional Policies of Socialism in Bulgaria and Yugoslavia: the
Regions of Kyustendil and Kumanovo, 1948-1963"**

This dissertation illustrates the interdependence of the results of scientific research with the subconscious overlay of knowledge about the native land, with the first memories of eyewitnesses, the incidental meetings and conversations held in the border territory of the Kumanovo region and, last but not least, with the rich life experience of Anton Venev. On the eve of his 50th anniversary, he has worked as a librarian, teacher, commercial and industrial worker, as well as business duties as an economic emigrant in Spain. Regardless of his diverse life path, doctoral student Venev remains faithful to his profound attitude towards science and his intellectual curiosity towards the topic is chosen not by chance.

The evidence is in his professional biography: a Bachelor of History with a diploma from the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad, a master's degree in the "European Southeast" program at Sofia University "St. Kliment Ohridski", as well as short-term specializations in Armenia and Azerbaijan.

Mr Venev has been an established expert in the performance of his duties from the functional characteristics of the curator "New and most recent history" at the

Regional History Museum - Kyustendil from 2011 to the present. The conclusion is also confirmed by the available bibliographic information about his publication activity.

The presented dissertation work of 476 pages, structured in an introduction, five chapters, conclusion and applied part, together with the abstract and the remaining required materials are according to the established national standards for conducting the current open defence.

The first chapter is introductory in nature, because it emphasizes the historical conditionality of the Bulgarian and Yugoslav variants of socialist development. The following two chapters specify in a comparative-comparative plan the administrative, political, urban planning and industrial development of the Kyustendil and Kumanovo regions. The last two chapters, the fourth and fifth, are dedicated to the transformations in the agrarian sphere, to educational policy and to the post-war social changes that occurred, largely resulting from the international realities of an ideologically and politically divided world.

For the research analyticality and thematic completeness, the introduced little-known and unpublished sources, stored in 4 funds from central archival repositories, a total of 20 funds from the State Archives - Kyustendil, as well as 7 funds from the Republic of North Macedonia, have a decisive importance. The author has given a concise expression of part of his defended conclusions through a total of 32 tables.

In view of the future professional development of Mr Venev, it would be good to put forward the following recommendations and notes for reflection:

It is crucial for all topics of a comparative nature to be analysed in their broader scientific and historical context. This is the time when a pro-Macedonian policy was being pursued in both countries, but with different motives and attitudes. The clarifications of the concepts "Macedonia, Macedonian historians, Vardar Macedonia, People's Republic of Macedonia, etc. due to Skopje's attempts to

monopolize and dogmatize the geographical name are never superfluous. That is why the text analysing the data from tables 6 and 7 betrays ignorance of the true side in the development of management processes after 1956.

A fruitful future topic is the policy of the secular authorities in the two neighbouring countries towards the Rila Monastery and the three holy monasteries, whose patrons are the Orthodox fathers St. Prohor Pshinsky, St. Gavril Lesnovsky and St. Joachim Osogovsky. It is good to know that the mentioned enterprises "Velilak" and "Gorchim" are part of the nationalized and depersonalized Rila monastery economy.

When publishing the work, it is good to edit the numerous footnotes. It should be borne in mind that the Bulgarian army has a historical contribution to the defeat of its former allies and the liberation of today's Republic of North Macedonia. The issue of political violence is also not unimportant. Of course, there are other topics that are already in the author's field of vision.

The goal, tasks, selected methodology and the source base introduced into scientific circulation set in the introduction give a complete character to the scientific work, which is a good opportunity to enrich our historical self-knowledge and illuminate the multifaceted life of the neighbouring Kumanovo region, part of Vardar Macedonia, part of the then Socialist Federal Republic of Yugoslavia.

My final opinion on the dissertation work is positive and as a member of the Scientific Jury I vote "FOR" the educational and scientific degree "doctor" to be awarded to Mr Anton Georgiev Venev.

Assoc. Prof. Dr. Dimitar L. Tyulekov

Blagoevgrad, June 18, 2025